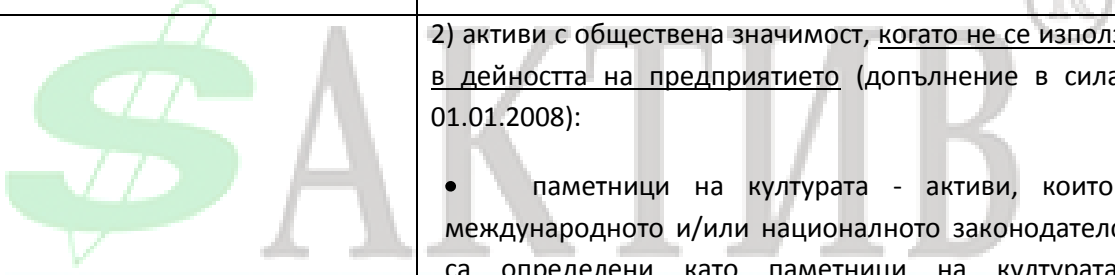

Отчитане на амортизациите. Счетоводен стандарт 4 (СС 4)

1. Обхват:

Активи за които се отнася	Активи за които не се отнася
<p>За всички амортизируеми дълготрайни материални и нематериални активи.</p>	<p>1) природни ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> • времево неограничени природни ресурси- активи, чиято същност не може да се промени в предвидимото бъдеще в резултат на ползването им от предприятията, например: земи и терени; води и водоеми; ефир и други; • възстановяеми природни ресурси - активи, които се възстановяват във времето, без да е необходима намесата на ползващите ги предприятия, например: гори, пасища, ливади и други;
	<p>2) активи с обществена значимост, когато не се използват в дейността на предприятието (допълнение в сила от 01.01.2008):</p> <ul style="list-style-type: none"> • паметници на културата - активи, които от международното и/или националното законодателство са определени като паметници на културата и притежаващите ги предприятия са длъжни да се съобразяват с определени изисквания при ползването им; • произведения на изкуството - активи, чиято употреба е ограничена в предприятията до задоволяване на естетически потребности; произведенията на изкуството, намиращи се в трезори, каси и други подобни помещения с ограничен достъп, се отчитат като финансови активи;
	<p>3) музейни експонати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • продукти от развитието на човешкото общество - активи, които се съхраняват като образци, отразяващи етапи от историческото, индустриалното, научното и т.н. развитие на човешкото общество; • продукти на природата - активи, които се съхраняват като образци от неживата или живата

	природа;
	<p>4) неупотребявани в дейността на предприятията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • новопридобити за периода до въвеждането им в употреба активи, за които е необходимо предприятието да изпълни определени изисквания (практически или технологични) за въвеждането им в употреба; не се считат за неупотребявани активи в дейността на предприятията тези активи, които изискват пробни, контролни или предпускови периоди, както и поетапно въвежданите в употреба - за срока на посочените периоди; • консервирани за периода, през който не се употребяват - активи, които независимо от причините са изведени от употреба за <u>минимум дванадесет месеца (стар текст „минимум един отчетен период)</u>, след изтичането на който се очаква предприятието отново да ги въведе в употреба; за признаването на активи като консервирани е необходимо предприятието да направи: икономическа обосновка за вземането на решение за консервацията на активите; план с конкретните процедури за осъществяване на консервацията; изискванията, при изпълнението на които ще се осъществи повторното въвеждане на активите в употреба, както и прогноза за осъществяването на тези изисквания;
	5) в процес на придобиване, независимо от начина, по който се осъществява придобиването - по стопански начин или чрез възлагане;
	6) в процес на ликвидация, независимо от начина, по който се осъществява ликвидацията - по стопански начин или чрез възлагане, <u>когато за активите е преустановено начисляването на амортизации съгласно СС 13 - Отчитане при ликвидация и несъстоятелност (нова добавка в сила от 01.01.2008г.)</u>
	7) напълно амортизираните до остатъчната им стойност;
	8) определените като неамортизируеми в друг стандарт.

Въпросите касаещи амортизациите на дълготрайните активи се разглеждат в съответните стандарти – МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения” и МСС 38 „Нематериални активи”.

2. Определения:

Амортизация	Разходът, признат за отчетния период, получен в резултат на разсрочване на амортизируемата стойност на даден актив
-------------	--

	през предполагаемия му срок на годност
Амортизируем актив	<p>Дълготраен материален или нематериален актив, който:</p> <p>а) се очаква да бъде използван през повече от един отчетен период;</p> <p>б) има ограничен срок на годност;</p> <p>в) се държи от предприятието за целите на производството или доставката на стоки и услуги, за отдаване под наем на други лица или за административни цели</p>
Срок на годност	<p>1) периодът, през който се предполага, че амортизируемият актив ще бъде използван от предприятието, или</p> <p>2) количеството продукция и/или услуги, които предприятието очаква да получи от използването на амортизируемия актив</p>
Амортизируема стойност	Стойността на амортизируемия актив, която подлежи на амортизация през предполагаемия му срок на годност. Тази стойност представлява разликата между отчетната стойност на актива и неговата остатъчна стойност
Амортизационна норма	<p>Съотношението, което може да бъде изчислено по следните начини:</p> <p>а) като процент - съотношението между амортизируемата стойност, приета за сто, и срока на годност на амортизируемия актив в години;</p> <p>б) като коефициент:</p> <ul style="list-style-type: none"> - съотношението между амортизационната квота и амортизируемата стойност; - съотношението между амортизируемата стойност и производителността на активите, изразена чрез стойността на определено количество продукция, услуги или други производствени единици, които предприятието очаква да получи от използването на актива (<u>Например</u>: За един автомобил е определен нормативен пробег 400 х.км. Амортизационната норма е променлива за отделните отчетни периоди. Ако за първата година автомобилът е изминал 100 х.км. – $АН = (100 \text{ х.км.} : 400 \text{ х.км.}) \times 100$, т.е. $АН = 25\%$).

Амортизационна квота	Частта от амортизируемата стойност, която се разпределя между отделните отчетни периоди
Отчетна стойност	Стойността, по която активът се води счетоводно в предприятието. Тя може да бъде историческата цена на придобиване при счетоводното завеждане на актива или обезценената/преоценената стойност на актива, когато е извършена оценка след първоначалното му счетоводно завеждане.
Остатъчна стойност	Предполагемата стойност, която предприятието очаква да получи от амортизируем актив при изтичането на срока му на годност след извеждането му от употреба. Тази стойност зависи от вида на сделката по извеждането на актива - продажба, замяна, подмяна с доплащане, бракуване и т.н.
Начислена амортизация	Сборът от амортизациите през отчетните периоди от началото на срока на годност на амортизируемия актив до момента, включително корекциите, извършени от преоценките на амортизациите
Балансова стойност	Стойността, по която активът се отразява в счетоводния баланс. Тази стойност представлява разликата между отчетната стойност и начислената до момента амортизация на амортизируемия актив. Тя не може да бъде по-ниска от остатъчната стойност на актива
Метод на амортизация	Начинът, по който се определя размерът на амортизацията през отделните отчетни периоди в рамките на срока на годност на амортизируемия актив. методите на амортизация могат да бъдат линейни и нелинейни.

3. Фактори оказващи влияние при определяне срока на годност на амортизируемите активи:

СС4	МСС 16	МСС 38
1.Предполагемото физическо износване, което включва: - гаранционния срок; - степента на използване на възможностите (натоварването) на актива; - условията, при които ще се ползва активът; - предоставената информация от предприятието производител за срока на	1. Очакваното използване на актива от предприятието - според очаквания капацитет или физическа продукция от актива;	1.Очакваното използване на актива от предприятието и дали активът би могъл да се управлява ефективно от друг управленски екип;

<p>безаварийното ползване на актива в зависимост от условията на ползването и натоварването му; - възможността на предприятието да извършва икономически обосновани разходи за поддържане на физическото състояние на актива или възможността за сключване на договори за поддръжка на актива от други предприятия; - обвързаността на употребата на актива с други активи в предприятието; в този случай е възможно срокът на годност на актива да зависи от срока на годност на обвързаните с неговата употреба други активи; - експертните мнения; - наличието на договор за подмяна на актива след изтичането на определен срок, от които предприятието смята да се възползва; - натрупания в предприятието опит в ползването на подобен вид активи и т.н.;</p>		
<p>2.Предполагаемото морално остаряване, което включва: - плановете, приети от предприятието, за поетапно или цялостно обновление, прекратяване или промяна на досегашната му дейност; - вероятността на пазара да се появи усъвършенстван вариант на актива, който икономически да е по-изгоден за употреба в дейността на предприятието; - моралното остаряване на ползваната в предприятието технология; - прогнозираните промени в пазарното търсене на произвежданите от предприятието продукти и услуги чрез актива; - възможността активът да се ползва и за други, различни от тези при</p>	<p>2. Очакваното физическо износване, което зависи от неговата експлоатация;</p>	<p>2. Типичните продуктови цикли на живот за актива и публичната информация за приблизителните оценки на полезните животи на сходни активи, които се използват по подобен начин;</p>

закупуването му цели; - прогнозите на специалисти за моралното остаряване на актива и т.н.;		
3.Ограниченията върху ползването на актива - правни, фактически и т.н.	3.Техническото или търговско остаряване поради промени или усъвършенстване на производството или поради промяна в пазарното търсене за продукта или услугата, получавани от актива;	3.Технически, технологични, търговски или други видове морално остаряване;
	4. Правни или други подобни ограничения върху използването на актива, например датите, на които изтичат сроковете на съответните лизингови договори	4. Стабилността на индустрията, в която функционира активът, и промените в пазарното търсене за продукти и услуги, получени от актива;
		5.Очакваните действия от конкуренти или потенциални конкуренти;
		6. Нивото на разходите за поддръжка, необходими за получаването на очакваните бъдещи икономически ползи от актива и способността и намеренията на предприятието да достигне това ниво;
		7.Периодът на контрол над актива и законовите или сходни ограничения върху използването на актива като например дати на изтичане на срока на съответния лизинг;
		8. Дали полезният живот на актива зависи от

		полезния живот на други активи на предприятието.
--	--	--

Предприятието следва периодично да преразглежда оценката за полезния срок на годност на активите и ако очакванията се различават значително от предишните оценки, полезният срок на годност се коригира, както и начислената амортизация за текущия и бъдещи периоди.

Съгласно разпоредбите на МСС 16, полезния живот на всеки актив трябва да се преразглеждат най – малко при приключване на всяка финансова година, и ако очакванията се различават от предишни приблизителни оценки, промените следва да се отчитат като промяна в счетоводните приблизителни оценки в съответствие с МСС 8.

Съгласно разпоредбите на МСС 38 - Полезният живот на нематериален актив, който произтича от договорни или други законови права, не трябва да превишава периода на договорните или другите права, но може да бъде по-кратък в зависимост от периода, през който предприятието очаква да използва актива. Ако договорните или другите законови права са прехвърлени за ограничен срок, който може да бъде подновен, полезният живот трябва да включи периода(ите) за подновяване само ако са налице доказателства в подкрепа на подновяването от предприятието без съществени разходи.

Амортизационният период и методът на амортизация за нематериален актив с ограничен полезен живот трябва да се преглеждат най-малко в края на всяка финансова година. Ако очакваният полезен живот на актива е различен от предходните приблизителни оценки, амортизационният период трябва да се промени съответно. Ако има промяна в очаквания модел на потребление на бъдещите икономически ползи, присъщи на актива, методът на амортизация трябва да се промени, за да отрази променения модел. Тези промени трябва да се осчетоводят като промени в счетоводните приблизителни оценки в съответствие с МСС 8.

Полезният живот на нематериален актив, който не се амортизира, трябва да бъде прегледан всеки период, за да се определи дали събития и обстоятелства продължават да подкрепят оценката на неопределения полезен живот за този актив. Ако те не продължават, промяната в оценката на полезния живот от неограничен на ограничен трябва да се отрази счетоводно като промяна в счетоводната приблизителна оценка, в съответствие с МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки.

4. Методи на амортизация:

Линеен – амортизацията се разпределя пропорционално на периодите, които обхващат предполагаемия срок на годност на амортизируемите активи. Този метод се прилага, когато предприятието не може да определи ползата от употребата на активите в рамките на срока на годност.

Нелинейни – размерът на амортизацията е различен в отделните периоди на предполагаемия срок на годност на актива.

- **Намаляващи нелинейни методи** - Тези методи се прилагат тогава, когато предприятието е определило, че ползата от активите е предимно в началото на срока им на годност и впоследствие намалява. Такива методи са:

- Метод на намаляващия се остатък;
- Метод на равномерното намаляване;
- Метод на намаляващата се сума на числата;

- Метод на неравномерното намаляване
- **Увеличаващи нелинейни методи** - Тези методи се прилагат тогава, когато предприятието е определило, че ползата от активите е предимно в края на срока им на годност. Такива методи са:
  - Метод на равномерно увеличаване;
  - Метод на увеличаващата се сума на числата;
  - Метод на неравномерното увеличаване;

Предприятието може да прилага различни методи на амортизация за различните групи от сходни по предназначение активи. За една и съща група сходни активи не се допуска прилагането на различни методи на амортизация. Избраните методи на амортизация се прилагат последователно през отделните отчетни периоди. Прилаганите методи на амортизация следва периодично да се преразглеждат и ако е настъпила значителна промяна в очакваните икономически изгоди от тези активи, методът следва да се промени. Промяната се осчетоводява като промяна в приблизителните счетоводни оценки в съответствие със СС 8.

Съгласно разпоредбите залегнали в МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения” методите на амортизация трябва да отразяват модела по който се очаква бъдещите икономически изгоди да бъдат консумирани от предприятието. Методът на амортизация, прилаган за актив, трябва да се преглежда най-малко при приключване на финансовата година и ако е настъпила значителна промяна в очаквания модел на консумиране на икономическите изгоди, въплътени в тези активи, методът трябва да се променя, за да отразява променения модел. Такава промяна трябва да се осчетоводява като промяна в приблизителна счетоводна оценка в съответствие с МСС 8. Прилаганите методи съгласно МСС 16 са:

- **линеен метод** – при този метод през целия полезен живот на актива има постоянен разход на амортизация;
- **метод на намаляващия остатък** – при този метод разходите за амортизация намаляват с течение на времето;
- **метод според количеството произведена продукция** – разходите за амортизация варират в различните отчетни периоди в зависимост от разумните очаквания на ръководството на предприятието за очакваната употреба на актива и произведената с помощта му продукция.

Съгласно МСС 38 „ Нематериални активи” - Амортизируемата сума на нематериален актив с ограничен полезен живот трябва да се разпредели на систематична база за периода на неговия полезен живот. Използваният метод на амортизация трябва да отразява модела, при който бъдещите икономически ползи от актива се очаква да бъдат потребени от предприятието. Ако този модел не може да бъде определен надеждно, трябва да се използва линейният метод.

5. Начисляване и отчитане на амортизациите:

	СС 4	МСС 16	МСС 38
Начало на амортизацията	Начисляването на амортизации започва от месеца, следващ месеца, в който амортизируемият актив е придобит или въведен в употреба.	Амортизацията на актива започва, когато той е налице за употреба, т.е. когато е на мястото и в състоянието, необходими за неговата експлоатация по начина, предвиден от ръководството.	Начисляването на амортизацията започва, когато активът е на разположение за ползване, т.е. когато той е на мястото и в състоянието, необходимо за да работи по начин, очакван от ръководството

<p>Край на амортизацията</p>	<p>Начисляването на амортизацията се преустановява от месеца, следващ месеца в който амортизируемият актив е изведен от употреба, независимо от причините за това.</p>	<p>Амортизирането на актива се преустановява на по-ранната от датата, на която активът е класифициран като държан за продажба (или включен в група за освобождаване, която е класифицирана като държана за продажба в съответствие с МСФО 5 и датата, на която активът е отписан. <u>Амортизацията не се преустановява, когато активът остане в престой или се извади от активна употреба, освен ако активът е изцяло амортизиран.</u> Обаче, при методите на амортизация според използването, амортизационното отчисление може да е нула, докато няма производство.</p>	<p>Амортизацията се прекратява на по-ранната от: датата, на която активът е класифициран като държан за продажба (или включен в групата за освобождаване, която е държана за продажба) в съответствие с МСФО 5 и датата, на която активът е отписан.</p>
<p>Отчитане на амортизацията</p>	<p>Като разход и като коректив за срока на ползване на актива. При изваждане на амортизируемият актив от употреба (без консервиране) отчетената амортизация се отразява счетоводно в намаление на отчетната стойност на актива.</p>	<p>Амортизационният разход за всеки период се признава в отчета за доходи, освен ако е включен в балансовата стойност на друг актив.</p>	<p>Разходът за амортизация за всеки период се признава в печалбата или загубата, освен ако този или друг Стандарт не позволява или не изисква той да бъде включен в балансовата стойност на друг актив.</p>

Амортизационен план: Предприятията разработват и утвърждават амортизационен план за всеки амортизируем актив или за групи еднородни по вид и еднакви по стойност амортизируеми активи. Планът съдържа следния минимален брой реквизити:

- дата на придобиване;
- дата на въвеждане в експлоатация;
- полезен срок на годност;
- отчетна стойност;
- остатъчна стойност;
- амортизационна сума;
- метод на амортизация;
- амортизационна норма;
- годишна амортизационна квота;
- резерв от последващи оценки;
- дата на извеждане от употреба;
- година на промяна на метода за амортизация или на полезния срок на годност.

Въз основа на индивидуалните амортизационни планове за всеки амортизируем актив се съставя обобщен амортизационен план за отчетния период за всички амортизируеми дълготрайни материални и нематериални активи със следното съдържание:

- номер по ред;
- номер на групата (класа);
- наименование;
- инвентарен номер на актива;
- отчетна стойност на актива;
- годишна амортизационна квота - общо и по месеци;
- начислена до момента амортизация
- балансова стойност.

Ако на база на горното прецените, че се нуждаете от допълнителна консултация, потърсете [Актив!](#)

